
Parshvanatha Mahavirayoh Vyaktitvavimarshah

ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ-ಮಹಾವೀರಯೋಃ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಮರ್ಶಃ

Document Information

Text title : Parshvanatha Mahavirayoh Vyaktitvavimarshah

File name : pArshvanAthamahAvIrayoHvyaktitvavimarshaH.itx

Category : misc, article, pradIptakumArananda

Location : doc_z_misc_general

Author : (Copyright) Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orissa pknanda65 at gmail.com

Transliterated by : Pradipta Kumar Nanda

Proofread by : Pradipta Kumar Nanda

Acknowledge-Permission: (Copyright) Pradipta Kumar Nanda

Latest update : March 17, 2022

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 17, 2022

sanskritdocuments.org

ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ-ಮಹಾವೀರಯೋಃ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿಮರ್ಶಃ

ಲೇಖಕಃ - ನಂದಪ್ರದೀಪಕುಮಾರಃ

ಭಗವಾನ್ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಃ-

ಜಯತಸ್ತವ ಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ಭರ್ತುಃ ಪದದ್ವಯಂ .
ಕ್ಷಯಂ ದುಸ್ತರಪಾಪಸ್ಯ ಕ್ಷಮಂ ಕರ್ತುಂ ದದಜ್ಜಯಂ ..
ರಾಗಾದಿಚೇತ್ಯತ್ವಾಜ್ಞಿನಃ . ಕ್ವಾಸೌ ಜಿನಃ? ಉಚ್ಯತೇ - ಸರ್ವಜ್ಞೋ ವೀತರಾಗೋಽರ್ಹನ್
ಕೇವಲೀ ತೀರ್ಥಕೃಜ್ಞಿನಃ . ಸ್ಯಾದ್ವಾದವಾದೀ ನಿಹ್ನೀಕೋ ನಿಗ್ರಂಥಾಧಿಪ ಇತ್ಯಪಿ ..(1)
ಇತಿ . ಯದ್ವಾ ಜಿನ ಉಪಾಸ್ಯದೇವತಾಸ್ಯೇತಿ ಜಿನ್+ಅನ್ ಜೈನಃ . ಯಜ್ಞ ದೇವತಾ
ಕರ್ಮಕಾಂಡಾದಿಷು ವೀತಸ್ಪೃಹಃ ಅರ್ಹನ್ನಾಮಾ ಸನ್ನ್ಯಾಸೀ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥೋ
ವೇದವಿರೋಧೀ . ತಮೈತಿಹಾಸಿಕ-ಪುರುಷ ಇತಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಾಃ(2) ಮನ್ಯಂತೇ . ಜಾತಿ
ಧರ್ಮ ವರ್ಣ ಲಿಂಗ ನಿರ್ವಿಶೇಷೇಣ ಸರ್ವೇ ಜನಾಃ ಮುಕ್ತಿಂ ಪ್ರಾಪ್ತುಂ ಸಮರ್ಥಾ
ಇತಿ ತಸ್ಯ ಯುಕ್ತಿರ್ಬಲಿಷ್ಠಾ ಆಸೀತ್ .
ತೀರ್ಥಂ ನಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ತೀರ್ಥಂ ಕರೋತೀತಿ ತೀರ್ಥಂಕರಃ . ಸಂಸಾರಸಾಗರಾತ್
ಪಾರಕರ್ತಾ ಅಪಿಚ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಪ್ರವಕ್ತಾ ಭವತಿ ತೀರ್ಥಂಕರಃ . ಜೈನಧರ್ಮಸ್ಯ
ಚತುರ್ವಿಂಶತಿತೀರ್ಥಂಕರೇಷು(3) ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಃ ತ್ರಯೋವಿಂಶತಿತಮಃ ತೀರ್ಥಂಕರೋ
ಬಭೂವ . ತತ್ರ “ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧಿವಿನಯಸಂಪನ್ನತಾ ಶೀಲವ್ರತೇಷ್ವನತೀಚಾರೋಽಭೀಕ್ಷ್ಯ ಜ್ಞಾ
ಶಕ್ತಿತನ್ಯಾಗತಪಸೀ ಸಾಧುಸಮಾಧಿವೈಯಾವೃತ್ಯ ಕರಣ್ಯ ಹೃದಾಚಾರ್ಯಬಹುಶ್ರುತಪ್ರವಚನ
ಪ್ರವಚನವತ್ಸಲತ್ವಮಿತಿ ತೀರ್ಥಂಕರತ್ವಸ್ಯ” ಇತಿ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಸೂತ್ರೇ(4) ತೀರ್ಥಂಕರಲಕ್ಷಣಂ
ಲಕ್ಷಿತಂ . ತೇ ಚ ತೀರ್ಥಂಕರಾಃ ಋಷಭನಾಥಃ, ಅಜಿತನಾಥಃ, ಸಂಭವನಾಥಃ,
ಅಭಿನಂದನನಾಥಃ, ಸುಮತಿನಾಥಃ, ಪದ್ಮಪ್ರಭನಾಥಃ, ಚಂದ್ರಪ್ರಭನಾಥಃ,
ಪುಷ್ಪದಂತನಾಥಃ, ಶೀತಲನಾಥಃ, ಶ್ರೇಯಾಂಸನಾಥಃ, ವಾಸುಪೂಜ್ಯನಾಥಃ,
ವಿಮಲನಾಥಃ, ಅನಂತನಾಥಃ, ಧರ್ಮನಾಥಃ, ಶಾಂತಿನಾಥಃ, ಕುಂಧುನಾಥಃ,
ಅರಹನಾಥಃ, ಮಲ್ಲಿನಾಥಃ, ಮುನಿಸುವ್ರತನಾಥಃ, ನಮಿನಾಥಃ, ಅರಿಷ್ಟನೇಮಿನಾಥಃ,
ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಃ ಏವಂ ಶ್ರೀ ಮಹಾವೀರಃ ಪ್ರಮುಖಾಶ್ಚತುರ್ವಿಂಶತಿಸಂಖ್ಯಕಾಃ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಾಃ . ಅಂತಿಮ-ತೀರ್ಥಂಕರಸ್ಯ ಮಹಾವೀರಸ್ಯ 250 ವರ್ಷೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಾಕ್
ಇಕ್ಷ್ವಾಕುರಾಜವಂಶೋದ್ಭವೋಽಯಂ(5) ಮಹಾತ್ಮಾ ಖ್ರೀಂಪೂಂ (872-772) ತಮೇ

ವರ್ಷೇ ಪೌಷಕೃಷ್ಣೈಕಾದಶ್ಯಾಂ ತಿಥೌ ವಿಶಾಖಾ ನಕ್ಷತ್ರೇ(6) ತುಲಾರಾಶೌ
ವಾರಾಣಸ್ಯಾಮಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಕಟಯಾಮಾಸ . ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ಆಚಾರ್ಯಪುಷ್ಪದಂತೇನ
ಉಗ್ರವಂಶೀಯೋ(7) ನಿರೂಪಿತಃ . ಸಾಂಪ್ರತಿಕಾ ವಿದ್ವಾಂಸಃ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಂ
ನಾಗವಂಶೀಯ ಇತಿ ಸ್ವೀಕುರ್ವಂತಿ .(8) ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರೀಯರಾಜಾ ಅಶ್ವಸೇನ
ಅಸ್ಯ ಪಿತಾ ತಥಾ ವಾಮಾದೇವೀ ಮಾತಾ ಆಸ್ತಾಂ .(9) ಮಹಾಪುರಾಣೇಽಸ್ಯ(10)
ಪಿತರೌ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ-ವಿಶ್ವಸೇನೌ ನಿರೂಪಿತೌ . ವಾದಿರಾಜಸ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ
ಚರಿತ್ರೇಽಸ್ಯ ಮಾತುರ್ನಾಮ ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಾ ನಿಶ್ಚಿತಾ(11) . ಜನ್ಮನಃ ಪೂರ್ವಂ ಸ್ವಪ್ನೇ
ಮಾತಾ ಗರ್ಭಾವಸ್ಥಾಯಾಂ ತತ್ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಭ್ರಮಂತಂ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪಂ ದದರ್ಶ(12) .
ಪುತ್ರಜನ್ಮಾನಂತರಮಪಿ ತಚ್ಚರೀರೇ ಸರ್ಪಚಿಹ್ನಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ರಾಜ್ಞೀ ವಾಮಾ
ತಂ ಪಾರ್ಶ್ವ ಇತಿ ಸಂಬೋಧಿತವಾನ್ . ಉತ್ತರಪುರಾಣಾನುಸಾರಂ ದೇವರಾಜ
ಇಂದ್ರೇಣ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ನಾಮ ಪ್ರದತ್ತಂ(13) . ಪಶ್ಚಾತ್ತಸ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥೋ ನಾಮ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಂ ಗತಃ . ಪ್ರಾರಂಭಿಕಜೀವನಮಸ್ಯ ರಾಜಕುಮಾರರೂಪೇಣ ಅತಿವಾಹಿತಂ
. ಕದಾಚಿತ್ ಕುಶಸ್ಥಲರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರಸೇನಜಿತಸ್ಯ ಕನ್ಯಯಾ ಪದ್ಮಾವತ್ಯಾ ಸಹಾಸ್ಯ
ವಿವಾಹಃ ಸಂಜಾತಃ(14) . ಏತದ್ವಿಷಯೇ ಬಹುಮತಾಂತರಾಣಿ ದೃಶ್ಯಂತೇ .
ದಿಗಂಬರಪರಂಪರಾಯಾಂ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ ಅವಿವಾಹಿತಃ ಸ್ವೀಕ್ರಿಯತೇ(15) . ಪಶ್ಚಾತ್
ವೈರಾಗ್ಯದಾವಾನಲೇನ ಪ್ರದಹ್ಯ ಸ್ವಯಂಬುಧಃ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಃ ತ್ರಿಂಶದ್ ವಯಸಿ
ಗೃಹಂ ತ್ಯಕ್ತ್ವಾ ಜೈನೀದೀಕ್ಷಾಂ ಸ್ವೀಚಕಾರ . ಕಾಶ್ಯಾಂ ಕೌಶಾಂಬವನೇ ತ್ಯಶೀತಿತಮಾನಿ
ದಿನಾನಿ ಉಷಿತ್ವಾ ಕರೋರತಪಶ್ಚರ್ಯಯಾ ತತ್ರ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಂ ಲೇಭೇ . ಪಶ್ಚಾತ್
ಕುರು-ಕಾಶಿ-ಕೋಶಲ-ಅವಂತೀ-ಪೌಂಡ್ರ-ಮಾಲವ-ಗ-ಬಂಗ-ಕಲಿಂಗ-ಪಾಂಚಾಲ-
ಮಗಧ-ವಿದರ್ಭ-ದಶಾರ್ಣ-ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ಕರ್ಣಾಟಕ-ಕೋಂಕಣ-ಮೇವಾಡ-ಲಾಟ-
ದ್ರಾವಿಡ-ಕಚ್ಛ-ಕಾಶ್ಮೀರ-ಶಾಕ-ಪಲ್ಲವ-ವತ್ಸ-ಆಭೀರ-ತಾಮ್ರಲಿಪ್ತಾದಿಷು ವಿಭಿನ್ನೇಷು
ಕ್ಷೇತ್ರೇಷು ಪರಿಭ್ರಮ್ಯ ಚತುರ್ವಿಧಸಂಘಸ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾಪನಂ ಚಕಾರ(16) . ಸತ್ಯ-
ಅಹಿಂಸಾ-ಅಸ್ತೇಯ-ಅಪರಿಗ್ರಹಾಣಾಂ ಚತುರ್ಣಾಂ ಚಾತುರ್ಯಮಧರ್ಮಸ್ಯ(17)
ದೇಶನಾಂ ಪ್ರದದೌ . ಸಮ್ಯಗ್ಧರ್ಶನಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ರಾಣಿ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗ(18) ಇತಿ ತೇನ
ಅಭಾಣಿ . ಶ್ರುತ-ಚಾರಿತ್ರೈ ಧರ್ಮಸ್ಯ ದ್ವೌ ಭೇದೌ . ಕರ್ಮಾವರಣಬಂಧನಾನಿ
ಭೇತುಂ ಧರ್ಮೋ ಹಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಸಾಧನಮಿತಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಂ . ಧರ್ಮಂ
ವಿನಾ ಜೀವನಮಸಾರಂ . ಚತುರ್ವಿಧೇಷು ಸಂಘೇಷು ಮುನಿಃ ಆರ್ಯಿಕಾ,
ಶ್ರಾವಕಃ ಶ್ರಾವಿಕಾ ಚ ಪ್ರಮುಖಾ ಆಸನ್ . ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಸ್ಯ ಚತ್ವಾರೋ ಗಣಾಃ
ನಿಗ್ರಂಥಸಂಪ್ರದಾಯಾ ಆಸನ್ . ಪ್ರತ್ಯೇಕಗಣೇಷು ಏಕೋ ಗಣಧರಃ ಪ್ರಧಾನೋ
ವಿದ್ಯತೇ . ಸಮವಾಯಾಂಗ-ಕಲ್ಪಸೂತ್ರಾದಿಷು ಅಷ್ಟೈ(19) ಗಣಧರಾ ವಿದ್ಯಂತೇ .
ಅನ್ಯತ್ರ ದಶಗಣಧರಾ(20) ವರ್ಣ್ಯಂತೇ . ಭಗವತಃ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಸ್ಯ ಧರ್ಮೀಯ
ಪರಿವಾರೇಷು ಶುಭದತ್ತಾದಿ ಅಷ್ಟೌ ದಶೋ ವಾ ಗಣಧರಾಃ, ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯಕಾಃ

ಕೇವಲಯಃ, ಪಂಚಾಶದಧಿಕ ಸಪ್ತಶತಪರಿಮಿತಾಃ ಮನಃಪರ್ಯವಜ್ಞಾನಿನಃ, ಚತುರ್ದಶಶತಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಅವಧಿಜ್ಞಾನಿನಃ, ಪಂಚಾಶದಧಿಕ ತ್ರಿಂಶತ್ಪರಿಮಿತಾಃ ಪೂರ್ವಧಾರಿಣಃ, ಷಟ್ಕೃತಪರಿಮಿತಾ ವಾದಿನಃ, ದ್ವಾದಶಶತಸಂಖ್ಯಾಕಾ ಅನುತ್ತರೋಪಪಾತಿಕೋ ಮುನಯಃ, ಷೋಡಶಸಹಸ್ರ ಸಾಧವಃ, ಅಷ್ಟತ್ರಿಂಶತ್ಸಹಸ್ರಾಃ ಸಾಧ್ಯಃ, ಲಕ್ಷಾಧಿಕ ಚತುಃಷಷ್ಟಿಸಂಖ್ಯಾಕಾಃ ಶ್ರಾವಕಾಃ, ತ್ರಿಲಕ್ಷಾಧಿಕ ಸಪ್ತಾವಿಂಶತಿಸಹಸ್ರಾಃ ಶ್ರಾವಿಕಾಶ್ಚ ಬಭೂವುಃ. ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಶಾಸನೇ ಸಹಸ್ರಾಧಿಕಾಃ ಸಾಧವಃ ದ್ವಿಸಹಸ್ರಾಧಿಕಾ ಸಾಧ್ಯಶ್ಚ ಸಿದ್ಧಿಪ್ರಾಪ್ತಾ ಆಸನ್ . ಜೈನಾಗಮೇಷು ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಸ್ಯ ನವ-ಪೂರ್ವಜನ್ಮಾನಿ ವ್ಯತೀತಾನಿ ಪಠ್ಯಂತೇ . ಆದೌ ಮರುಭೂತಿನಾಮಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ, ದ್ವಿತೀಯೇ ವಜ್ರಘೋಷೋ ನಾಮಕೋ ಹಸ್ತೀ, ತೃತೀಯೇ ಸ್ವರ್ಗೀಯದೇವತಾ ಸಹಸ್ರಾರಃ, ಚತುರ್ಥೇ ಕಿರಣದೇವೋ ವಿದ್ಯಾಧರಃ, ಪಂಚಮೇ ಅಚ್ಯುತದೇವಃ, ಷಷ್ಠೇ ವಜ್ರನಾಭನಾಮಾ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸಮ್ರಾಟ್, ಸಪ್ತಮೇ ಗ್ರೀವಯಕದೇವತಾ, ಅಷ್ಟಮೇ ಸ್ವರ್ಣಬಾಹು ರಾಜಾ, ನವಮೇ ಚ ಪ್ರಾಣಾಂತದೇವ ಇತಿ(21). ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಸ್ಯ ರಂಗೋ ನೀಲಃ . ಪ್ರತೀಕಃ ಸರ್ಪಃ . ಯಕ್ಷಃ ಪಾರ್ಶ್ವಃ . ಯಕ್ಷಿಣೀ ಚ ಪದ್ಮಾವತೀ ಇತಿ ಜೈನಾ ವದಂತಿ . ಸಪ್ತವಿವರ್ಷಾಣಿ ಕೇವಲಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರದಾಯ ಸರ್ವಶೇಷೇ ವಾರಾಣಸಿತಃ ಸಂಪ್ರತಿ ಝಾರಖಂಡಸ್ಥಿತ-ಸಮ್ಮೇತಶಿಖರಂ(22) ಪ್ರತ್ಯಾಗತಃ ಸಃ . ತತ್ರ ತ್ರಯತ್ರಿಂಶತ್ಸಾಧುಭಿಃ ಸಹ ಮಾಸಂ ಯಾವತ್ ಅನಶನೇ ಸ್ಥಿತ್ವಾ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನೇನ ಮಗ್ನಃ ಸನ್ ಶ್ರಾವಣ ಶುಕ್ಲಾಷ್ಟಮ್ಯಾಂ ವಿಶಾಖಾನಕ್ಷತ್ರೇ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ದಗ್ಧ್ವಾ ನಿರ್ವಾಣಮವಾಪ .

ಭಗವಾನ್ ಮಹಾವೀರಃ-

ಸರ್ವಜ್ಞೋ ಜಿತರಾಗಾದಿದೋಷಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವರ್ಜಿತಃ . ಯಥಾಸ್ಥಿತಾರ್ಥವಾದೀ ಚ ದೇವೋಽರ್ಹತ್ ಪರಮೇಶ್ವರಃ .(23) ಭಗವತಃ ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥಸ್ಯ 250 ವರ್ಷಾತ್ಪರಂ ವರ್ಧಮಾನೋ ಮಹಾವೀರಕಾಲಃ . ಅಸೌ ಜೈನಧರ್ಮಸ್ಯಾಂತಿಮ ತೀರ್ಥಂಕರ ಏವ . ತದಾನೀಂತನಕಾಲೇ ಯಾಗಯಜ್ಞಾದೀನಾಂ ವೈದಿಕ ಕ್ರಿಯಾಣಾಂ ಸರ್ವತ್ರ ಬಹುಲತಯಾ ಪ್ರಚಾರ ಪ್ರಸಾರೋ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರೀಭೂತ ಆಸೀತ್ . ಪಶುಹಿಂಸಾ ಮದ್ಯ ಮಾಂಸಾದಿ ಅಮೇಧ್ಯಭೋಜನಂ ಸಾಮಾಜಿಕಾನಾಂ ದೀನಚರ್ಯಾ ಪ್ರಚಲಿತಾ . ಅಸ್ಮಿನ್ನೇವ ಕಾಲೇ ಖ್ರೀಂಪೂಂ ಷಷ್ಠ ಶತಾಬ್ದ್ಯಾಂ(24) (599-527)ಚೈತ್ರ ಶುಕ್ಲ ತ್ರಯೋದಶ್ಯಾಂ ತಿಥೌ ರಾತ್ರಾವಂತಿಮ ಪ್ರಹರೇ ವೈಶಾಲೀ(25) ನಗರ್ಯ್ಯಾಮಸ್ಯ ನಿಗ್ರಂಥ(26) ಜ್ಞಾತೃ(27) ಪುತ್ರಸ್ಯ ಆವಿರ್ಭಾವೋ ಸಂಜಾತಃ . ಕ್ಷತ್ರಿಯ ನಾಥವಂಶಸ್ಯ ಸಮ್ರಾಟ್ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಅಸ್ಯ ಜನಕಸ್ತಥಾ ತ್ರಿಶಲಾಸ್ಯ ಜನನೀ ಆಸ್ತಾಂ . ತ್ರಿಶಲಾ ಲಿಚ್ಛವಿವಂಶೀಯರಾಜ್ಞಃ ಚೇಟಕಸ್ಯ ಪುತ್ರೀ ಆಸೀತ್ . ಮಹಾವೀರಸ್ಯ

ವಿವಾಹಃ ಕೌಂಡಿನ್ಯ ಗೋತ್ರಯಾ ರಾಜಕುಮಾರ್ಯಯಾ ಯಶೋದಯಾ ಸಹ ಅಭೂತ್ . ತ್ರಿಶದ್ವಯಸಿ ಬರ್ಧಮಾನಃ ಭಿಕ್ಷುವ್ರತಂ ಧಾರಯನ್ ದ್ವಾದಶವರ್ಷಂ ಯಾವತ್ಕೋಲರ ಸಾಧನಂ ಸಂಪಾದ್ಯ ನಿರ್ವಾಣ-ಸಿದ್ಧಿಮವಾಪ . ಸಾಧನಾವಸ್ಥಾಯಾಮಸೌ ವಿಭಿನ್ನೇಷು ಕ್ಷೇತ್ರೇಷು ಪರಿಭ್ರಮ್ಯ ವಾಸ ವಸ್ತ್ರಶೂನ್ಯಃ ಸನ್ ತಪಶ್ಚರ್ಯುಷ್ಯಾಂ ಚಕಾರ . ಸಿದ್ಧಾವಸ್ಥಾಯಾಮರ್ಹತ್ವದಸಮಾಸೀನಂ ಪರಮಪೂಜನೀಯೋ ಬಭೂವ .(28)

ಬರ್ಧಮಾನೋಽಸ್ಯ ಪಿತೃದತ್ತಂ ನಾಮ . ಅಸ್ಯ ಏಕಾ ಕನ್ಯಾ ಪ್ರಿಯದರ್ಶನಾ ಆಸೀದ್ಯನ್ಯಾಃ ಪತಿ ಪಶ್ಚಾದಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಃ ಶಿಷ್ಯೋ ಜಾತಃ . ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥೇನ ಚತುರ್ಯಾಮಾಣಾಂ ಸತ್ಯ-ಅಹಿಂಸಾ-ಅಸ್ತೇಯ-ಅಪರಿಗ್ರಹಾಣಾಮುಪದೇಶಃ ಪ್ರದತ್ತಃ ಕಿಂತು ಮಹಾವೀರೋ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಂ ಸಂಯುಜ್ಯ ಪಂಚಮಹಾವ್ರತಸ್ಯ ಉಪದೇಶೋ ವಿಹಿತಃ .

ಕೈವಲ್ಯಪ್ರಾಪ್ತೇರನಂತರಂ ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಾಯ ವೈಶಾಲೀ- ಕಪಿಲವಾಸ್ತು ಗಣರಾಜ್ಯಯೋಃ ಪ್ರತಿಸ್ಥಾನಂ ಪರಿಭ್ರಮಣಂ ಕೃತವಾನ್ . ಸ್ವಮತಮುಪಸ್ಥಾಪಯನ್ ಜನಾನಾಮಾದರಣೀಯೋ ಸಂಬಭೂವ . ಕಾಲಕ್ರಮೇ ತದ್ಧರ್ಮಃ ಸಹಸಾ ಸಂಪ್ರಸಾರಿತಃ . ಮಗಧ-ಸಿಂಧು-ಸೌವೀರ-ಕೌಶಾಂಬೀ-ಅವಂತೀ- ಚಂಪಾದಿಷು ರಾಜ್ಯೇಷು ಸಃ ಪೂಜಾರ್ಹಃ ಸಂಜಾತಃ . ರಾಜವಂಶೇಷು ತಸ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕ್ರಮಶಃ ವರ್ಧಿತಃ .

ಅಹಿಂಸಾವ್ರತ ಮಹಾವೀರಸ್ಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಆಸೀತ್ . ತನ್ನಯೇ “ಸಭೈ ಜೀವಾ ವಿ ಇಚ್ಛತಿ ಜೀವಿಲು ನ ಮರೀಜಿಲು” ಅನೇನ ದಿವ್ಯಘೋಷೇನ ನ ಕೇವಲಂ ಮಾನವಾನ್ ಅಪಿತು ಪಶೂನ್ನಪಿ ಅಹಿಂಸಾಯಾಃ ಪಾಠಂ ಪಾಠಯಾಮಾಸ . ಧರ್ಮನಾಮೋ ವ್ಯವಹಿಯಮಾಣಸ್ಯ ಕ್ರೂರಬಲಿಪ್ರಧಾಯಾಃ ವಿರೋಧಃ ಕುರ್ವನ್ನಸೌ ಪಶೂನಾಂ ಕೃತೇ ಮಹದುಪಕಾರೋ ವಿಹಿತಃ .(29) ನಿಖಿಲೇ ವಿಶ್ವೇ ಸಮಾಜವಾದ ಸಾಮ್ಯವಾದ ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯ ಅಪರಿಗ್ರಹ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದೀನಾಂ ಶಿಕ್ಷಾಂ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ ಮಾನವಾನಾಂ ಕೃತೇ ಅಮರತ್ವಸ್ಯ ಮಾರ್ಗ ಉನ್ಮುಕ್ತಃ ಕೃತಃ . ಜೈನದರ್ಶನೇ ಉಚ್ಚ ನೀಚಯೋಃ ಭೇದಾಭಾವೋ ವಿದ್ಯತೇ . ಕೋಲರ ಜಾತಿಭೇದವಾದಂ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಾಪಯಿತುಂ ತೇನ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನೇ ಕರ್ಮಣ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯಃ ಸ್ವೀಕೃತಃ . ಉಚ್ಚಕುಲೇ ಜಾತೇಽಪಿ ನ ಕಶ್ಚಿದುಚ್ಚೋ ಭವತಿ . ಕಿಂತು ಕರ್ಮಣಾ ಚರಿತ್ರೇಣ ಚ ನೀಚೋಚ್ಚಸ್ಥಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ . ತಥಾಹಿ- ಉಚ್ಚಾವಚನಪ್ರಾಯಃ ಸಮಯೋಽಯಂ ಜಿನೇಶಿನಾಂ . ನೈಕಸ್ಮಿನ್ ಪುರುಷೇ ತಿಷ್ಠೇದೇಕಸ್ತಂಭ ಇವಾಲಬಃ .. ಅಪಿ ಚ ಪ್ರಾಕೃತಗಿರಯಾ- ಕಮ್ಮುಣಾ ವಮ್ಮುಣೋ ಹೋಇ ಕಮ್ಮುಣಾ ಹೋಇ ಖತ್ತಿಯೋ . ವೈಸ್ನೋ ಕಮ್ಮುಣಾ ಹೋಇ ಸುದೋ ಹವೈ ಕಮ್ಮುಣಾ ..(30) ಇತಿ . ಅಪಿ ಚಾನ್ಯತ್ರ- ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾದೀನಾಂ ಚತುರ್ಣಾಮಪಿ ತತ್ತ್ವತಃ . ಏಕೈವ ಮಾನುಷೀ ಜಾತಿರಾಚಾರೇಣ ವಿಭಜ್ಯತೇ .. (31)

ಇತಿ .

“ಣಾಣಸ್ಯ ಸಾರಮಾಯಾರೋ” ಅರ್ಥಾತ್ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಸಾರ ಆಚಾರಃ . “ಚಾರಿತಂ ಖಲು ಧರ್ಮೋ” ಚರಿತ್ರಂ ಹಿ ಯಥಾರ್ಥೋ ಧರ್ಮಃ . ನ ಚಾರಿತಾತ್ವಂ ತಪ ಇತಿ ಜೈನಶಾಸನೇ ನಿರ್ಧಾರಿತಂ ತತ್ತ್ವಂ . ಆಚಾರಕ್ಷೇತ್ರೇ ಮಹಾವೀರಸ್ವಾಮಿನಾ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿವಿಚಾರಃ ಪ್ರದರ್ಶಿತಃ . ಸಾದ್ವಾದಃ ಅನೇಕಾಂತವಾದಶ್ಚ ಅಸ್ಯ ಮಹಾನುಭಾವಸ್ಯ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠಾ ಸಿದ್ಧಾಂತೌ . ಪಕ್ಷಪಾತರಾಹಿತ್ಯೇ ಸರ್ವಧರ್ಮಸಮನ್ವಯೇ ಅನಯೋರಾವಶ್ಯಕತಾ ಅಪರಿಹಾರ್ಯಾ . ಯಚ್ಚೋಕ್ತಂ ಹರಿಭದ್ರಸೂರಿಣಾ- ಆಗ್ರಹೀ ವತ ನಿರೀಷತಿ ಯುಕ್ತಿಂ ತತ್ರ ಯತ್ರ ಮತಿರಸ್ಯ ನಿವಿಷ್ಟಾ . ಪಕ್ಷಪಾತರಹಿತಸ್ಯ ತು ಯುಕ್ತಿಯತ್ರ ತತ್ರ ಮತಿರೇತಿ ನಿವೇಶಂ ..(32) ಇತಿ . ಸಮರ್ಥಯಂತಿ ಹೇಮಚಂದ್ರಪಾದಾಃ- ಪಕ್ಷಪಾತೋ ನ ಮೇ ವೀರೇ ನ ದ್ವೇಷಃ ಕಪಿಲಾದಿಷು . ಯುಕ್ತಿಮದ್ವಚನಂ ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಕಾರ್ಯಃ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಃ ..(33)

ಮಹಾವೀರನಿರ್ವಾಣಾತ್ಪರಂ ಜೈನಧರ್ಮೋ ರಾಜಾಶ್ರಯೇಣ ಪರಿಪಾಲಿತೋ ವರ್ಧಿತಶ್ಚ . ಮಗಧಸ್ಯ ನಂದವಂಶೀಯೇನ ರಾಜ್ಞಾ ಕಲಿಂಗಾಧಿಪತಿನಾ ಖಾರವೇಲೇನ ಮೌರ್ಯಾಧಿಪತಿನಾ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತೇನ ಚ ಜೈನದೀಕ್ಷಾ ಗೃಹೀತಾ . ತದಾನೀಂತನಕಾಲಾವಚ್ಛೇದೇನ ಜೈನಸಂಘಪ್ರಧಾನೇನ ಸಂಘಭದ್ರೇಣ ಜೈನಾಚಾರೇ ಕಿಮಪಿ ಪರಿವರ್ತನಂ ಕೃತಂ . ನಗ್ನತಾಂ ವಿಹಾಯ ತೇನ ಶ್ವೇತವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಥಿತಂ . ಅನೇನ ಮಹಾನ್ ವಿವಾದೋ ಜಾತಃ . ಜೈನಸಂಪ್ರದಾಯೋಽಪಿ ಶ್ವೇತಾಂಬರ-ದಿಗಂಬರಭೇದೇನ ದ್ವಿಧಾ ವಿಭಕ್ತಃ .(34) ಆಚಾರ-ವಿಚಾರಧಾರಾಯಾಮಪಿ ಭೇದ ಆಯಾತಃ . ತಥಾ ಹಿ- ಭುಂಕ್ಷೇ ನ ಕೇವಲೀ ನ ಸ್ತ್ರೀ ಮೋಕ್ಷಮೇತಿ ದಿಗಂಬರಃ . ಪ್ರಾಹುರೇಷಾಮಯಂ ಭೇದೋ ಮಹಾನ್ ಶ್ವೇತಾಂಬರೈಃ ಸಹ .. (35) ಇತಿ .

— ಲೇಖಕಃ - ನಂದಪ್ರದೀಪ್ತಕುಮಾರಃ

ಪಾದಟೀಪ್ಪಣ್ಯಃ

(1) ಮಹಾವೀರ ಜಯಂತೀ ಸ್ಮಾರಿಕಾ 1970 ಪು 57

(2) That parsva was a historical person, is now admitted by all as probable. The sacred books of the East vol.XLV. introduction, page - 21

(3) ಸ್ತುತಿವಿದ್ಯಾ ಆಚಾರ್ಯಃ ಸಮಂತಭದ್ರಃ

(4) 6/4

(5) ತಸ್ಯಾಮಿಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶೋಽಭೂದ್ಯಶ್ವನೇನೋ ಮಹೀಪತಿ- ತ್ರಿ೦ಶ೦ಪು೦ಚ೦, ಪ 9 ಸ 3 ಶ್ಲೋ 14

(6) ಉತ್ತರಪುರಾಣೇ

(7) ಮಹಾಪುರಾಣ 64/22/23

(8) ಜೈನಧರ್ಮಕಾ ಮೌಲಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಪು-287

(9) ಸಮವಾಯಾಂಗ

(10) ವಾರಾಣಸ್ಯಾಮಭೂದ್ವಿಶ್ವಸೇನಃ ಕಾಶ್ಯಪಗೋತ್ರಜಃ . ಬ್ರಾಹ್ಮಸ್ಯ ದೇವೀ ಸಂಪ್ರಾಪ್ತವಸುಧಾರಾದಿಪೂಜನಾ .. ಮಹಾಪುರಾಣೇ-63/75

(11) ಜೈನಧರ್ಮಕಾ ಮೌಲಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಪು-287

(12) ಗರ್ಭಸ್ಥಿತೇಽಸ್ಮಿನ್ನನನೀ ಕೃಷ್ಣನಿಶ್ಯಪಿ ಪಾರ್ಶ್ವತಃ .

ಸರ್ಪಂತ ಸರ್ಪಮದ್ರಾಕ್ಷೀತ್ ಸದ್ಯ ಪತ್ಯ ಶಶನ ಚ ..

ಸ್ಮತ್ಪಾ ತದೇಷ ಗರ್ಭಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವ ಇತಿ ನಿರ್ಣಯನ್ .

ಪಾರ್ಶ್ವ ಇತ್ಯಭಿಧಾ ಸೂನೋರಶ್ವಸೇನನೃಪೋಕರೋತ್ ..

ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಶಲಾಕಾ ಪುರುಷ ಚರಿತ್ರೇ ಪರ್ವ 9 ಸರ್ಗ 3 ಶ್ಲೋ 45

(13) ಜನ್ಮಾಭಿಷೇಕಕಲ್ಯಾಣಪೂಜಾನಿವೃತ್ತ್ಯನಂತರಂ .

ಪಾರ್ಶ್ವಾಭಿಧಾನ ಕೃತ್ವಾಸ್ಯ ಪಿತೃಭ್ಯಾಂ ತಂ ಸಮರ್ಪಯತ್ .. ಉ0 ಪು0 73/92

(14) ಇತ್ಥಂ ಪಿತೃವಚಃ ಪಾರ್ಶ್ವಪುಲ್ಲಂಘಯಿತುಮನೀಶ್ವರಃ .

ಭೋಗ್ಯಕರ್ಮ ಕ್ಷಪಯಿತುಮುದುವಾಹ ಪ್ರಭಾವತೀಂ .. ತ್ರಿ0 ಷ0 ಶ0 210

(15) ಜೈನಧರ್ಮಕಾ ಮೌಲಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಪು 293

(16) ತತ್ರ ಪು302

(17) ತತ್ರೈವ 302

(18) ತತ್ತ್ವಾರ್ಥಸೂತ್ರಂ 1

(19) ಪಾಸಸ್ನಣಂ ಅರಹಓ ಪುರಿಸಾದಾಣೀಯಸ್ಸ ಅಟ್ಟಣಾ

ಸುಭೇಯ ಅಜ್ಜಘೋಸೇಯ ವಸಿಟ್ಟೇ ದಂಭಯಾರಿ ಚ .

ಸೋಮೇ ಸಿರಿಹರೇ ಚೇವ ವೀರಭದ್ರೇ ಜನೇ ವಿಯಾ ..

(20) ಆರ್ಯದತ್ತ ಆರ್ಯಘೋಷೋ ವಶಿಷ್ಠೋ ಬ್ರಹ್ಮನಾಮಕಃ .

ಸೋಮಶ್ಚ ಶ್ರೀಧರೋ ವಾರಿಷೇಣೋ ಭದ್ರಯಶೋ ಜಯಃ ..

ವಿಜಯಶ್ಚೇತಿ ನಾಮಾನೋ ದಶೈತೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಃ ..

(21) ಜೈನಧರ್ಮಕಾ ಮೌಲಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಪು 284

ಏ ಬೀ ಸೀ ಕ್ಲಾಇನ್ಸ್ 2017, ಪೀಪೀ . 867-872.

(22) ಪಾರಸನಾಥ ಪರ್ವತಃ

(23) ಭಾರತೀಯದರ್ಶನಂ ಪು 90

(24) ಜೈನದರ್ಶನೇತಿಹಾಸಃ ಪು-

(25) ವಿಹಾರರಾಜ್ಯೇ ವರ್ತತೇ

(26) ಜೈನಾಚಾರ್ಯಾಃ

(27) ಜ್ಞಾತೃ ಅಸ್ಯ ಗೋತ್ರಸ್ಯ ನಾಮ

(28) Indian Historical quarterly, vol-VIII, No.2 Supplement of Indus civilization.

(29) ಜೈನಧರ್ಮಕಾ ಮೌಲಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಪು 333

(30) ಉತ್ತರಾಧ್ಯಯನ- 25, 33

(31) ಜೈನದರ್ಶನಂ ಪು-29

(32) ತತ್ತ್ವ-22

(33) ತತ್ತ್ವವ 23

(34) ಭಾರತೀಯದರ್ಶನಂ ಪು 93

(35) ಸರ್ವದರ್ಶನಸಂಗ್ರಹೇ

— ಲೇಖಕಃ - ನಂದಪ್ರದೀಪ್ತಕುಮಾರಃ

Written by Dr. Pradipta Kumar Nanda, Kendrapara, Orisa pknanda65 at gmail.com

---

—
Parshvanatha Mahavirayoh Vyaktitvavimarshah

pdf was typeset on March 17, 2022

—
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

